

La pobresa, empadronada

crònica

L'actuació del programa «Onyar-est» es refereix tant als barris perifèrics —aquí a sota— com al Barri Vell de Girona —dalt a la dreta—.

Molt abans de la febre de l'olimpisme, un llibre de Llorenç Gomis era prou expressiu, ja en el seu títol: *La ciutat a mig fer*. Començava amb una substanciosa paràbola de la ciutat. Quatre persones representatives volien acordar com seria la ciutat que anaven a construir. Les propostes eren diverses, una *ciutat moderna i àmplia*; una altra, amb muralles i carrers estrets; la tercera, ambientada a la fi del segle XIX; i la darrera, una ciutat futurista, construïda a sota terra i amb tota mena de sofisticacions. No va haver-hi acord, ni cap concessió de cap dels quatre. Cadascú es va retirar i, amb els seus partidaris, es varen posar a construir un poble. Varen resultar quatre poblots, terriblement iguals, sense medis, amb tendes de campanya, coves aprofitades i barraques. Els fills i els nés d'aquells quatre representants varen tornar a pensar la construcció d'una ciutat, pactant, desitjant l'acord, partint de la necessitat de sumar forces i conviure millor. Llorenç Gomis —escriptor de reconegut poder de reflexió— acaba així la paràbola, amb fina intel·ligència: «No falta qui creu que la segona reunió es va assemblejar estranyament i trista a la primera. I que la ciutat mai no es va arribar a construir».

A la realitat, les ciutats no se solen fundar amb reunions de quatre. Si sobre el paper de la paràbola ja era difícil, més complex seria encara construir una arquitectura infantil amb mans adultes. Els elements que l'haurien d'integrar —línies generals, espais, estils, mesures— portarien amb seguretat la falta d'acord, exactament com a la

primera reunió de la paràbola. Però l'acord sí que arribaria aviat sobre el que caldria evitar, a la ciutat nova, qüestions desagradables, situacions de conflicte i temes de caire trist. Un d'aquests seria la pobresa dels futurs ciutadans. Però les ciutats, les nostres, les de carn i ossos, les d'edificis envejables i de construccions llastimoses, les hem heretat així, i com la calaixera dels avantpassats, tot el contingut ens pertany plenament. Inclosa la pobresa dels actuals ciutadans.

Massa sovint tenim tendència a eliminar del vostre vocabulari aquells termes que ens ressonen negativament. Busquem per instint l'asèpsia, la desinfecció sanitària per impedir l'accés de perills, tant al llenguatge com a la nostra societat contenta. És el mateix que expressa el turista immadur quan retornant del «Nord enllà» proclama que a tal país centreeuropeu tothom és feliç i no hi ha pobres. El turista no ha vist pobres, és diferent. Però la pobresa pot existir.

A la ciutat de Girona hi ha pobres. Sempre n'hem tingut. Històricament, hom ha intentat que les seves situacions fossin menys traumàtiques i cruels. Ara, els signes dels temps porten a noves actuacions. Al darrera de la pobresa sempre hi ha persones humanes. Ciutadans, doncs. I la ciutat ara no ha de receptor o donar una balsàmica beneficència, sinó aplicar-hi tota la capacitat cívica possible. El programa «Onyar-est» és una aplicació del programa europeu contra la pobresa, «Pauvreté-3», resultat del projecte presentat per l'Ajuntament de Girona, la Conselleria de Benestar Social de

la Generalitat de Catalunya i el Ministeri d'Afers Socials.

Un pas en ferm és haver empadronat la pobresa per poder-la identificar degudament. Ara sabem que l'actuació del programa «Onyar-est» es refereix a un àmbit amb 11.540 persones, exactament. Amb problemes qualificats i quantificats. Barri Vell, Torre Gironella, Carme-Vista Alegre, Vila-roja i Font de la Pólvora són noms que hem d'escoltar amb respecte i serietat perquè sonaran dia a dia. És molt ample el terme de la pobresa, certament. El capítol de les rendes, per ell mateix causa un desassossec: fixem-nos, emblemàticament, com la publicació recent d'un estudi econòmic sobre les comarques de Barcelona ha suscitat comentaris àcids quan, de dos pobles, un no volia ser el més pobre, però l'altre no volia ser el més ric. Les circumstàncies de la pobresa, a «Onyar-est», són diverses: escassa qualificació professional, dèficits de sanitat, inseguretat treball/atur, higiene de desenvolupament impracticable, dificultats d'educació social, habitatge irresolt en barris-dipòsit de tota la migració dels 50 i 60, en terrenys difícils d'urbanitzar. Un escriptor subtil va dir que el suburbi era el lloc «on la ciutat perd el seu cast nom». Si substituïm el llenguatge de les mitges paraules per l'exactitud de les xifres, a molts gironins els resultarà impressionant. Per exemple, de les famílies més pobres (ateses pels serveis socials de la ciutat) un 88% ocupa habitatge il·legalment o són barraquistes. De 105

persones adultes, 10 són invàlides. Hi ha un 51% d'analfabets. El 80% són emigrants de primera o segona generació. Un 62% ha tingut una infància amb carències de tot ordre.

El programa «Onyar-est» inclou un repte molt important: fer participar activament els interessats. Amb estímuls, es busca la mobilització dels destinataris. És la ja clàssica filosofia del més que donar un peix cal ensenyar a pescar. Un ben elevat propòsit, desvetllar el pacient, quan el pacient no disposa massa del coixí cultural necessari. Aquest és el moll del repte.

Excel·lent feina a la vista, tenen polítics, tècnics, beneficiaris i treballadors del programa. Heus aquí quatre representacions, a les quals desitgem que arribin a més acord del que varen aconseguir aquells altres quatre representants de la paràbola de la ciutat.

Queda endarrera, en el temps gironí, l'anècdota d'aquell «aguinaldo» promogut pel «Gobierno Civil» del règim polític anterior, una «Campanya de Navidad» que s'omplia la boca pregonant els repartiments d'uns centenars de lots als «econòmicament menys forts» (era el temps de l'asèpsia del vocabulari). I aleshores una persona que treballava i residia a Vila-roja va manifestar que aquells donatius lesionaven i agreujaven, i que el que convenia

més per a Vila-roja era la implantació d'un bon servei d'autobusos «per sentir-se més ciutadans».

Aquí pot raure la qüestió principal. Fer que les persones —en principi, habitants— se sentin cada dia més ciutadans. Els uns, que quan se'ls demani un esforç de superació sàpiguen alçar-se amb voluntat. Els altres, que quan la solidaritat es faci exigent tinguin respostes obertes, solucions constructives. Però algú encara podria preguntar-se, ¿qui són els uns, i quins són els altres gironins? Pregunta, evidentment, que no procedeix si hem entès bé que la ciutat obre una escola per ensenyar a pescar. La ciutat som tots, aportant-hi esforç i solidaritat. El programa «Onyar-est» és una crida a la consciència de participació.

Cal fer créixer l'esperança davant les actuacions concretes, eficaces i definitives del programa. A Girona, tenim la pobresa empadronada.

Tant de bo que els actuals pobres —però ciutadans nostres— trobin en aquesta mateixa ciutat la clau de la desitjada promoció humana. Que en el proper cens puguin figurar-hi amb un rostre ja més asserenat. I que la pobresa sigui, ara, només empadronada com una figura transeüent.

JORDI DALMAU